

zuimde ik nog te antwoorden: neen, aan entente-gezindheid lijdt men in R. niet; maar of men over 't feit van niet-Nederlander zijn makkelijk zal heenstappen, dat meen ik toch te moeten betwijfelen'. Een soortgelijke opmerking maakte ook Muller tegenover De Vreese: 'Men is te R[otterdam] zooals ge weet, niet zoo pro-Entente als te A[msterdam] en hier [= Leiden]'¹⁰). In de zakenwereld en in leidinggevende kringen te Rotterdam bepaalden niet zelden zakelijke overwegingen welke houding moest worden ingenomen. Vanzelfsprekend was men doordrongen van het feit dat goede betrekkingen met het Duitse achterland van groot belang waren voor haven en handel van de Maasstad.

In het voetspoor van Vor der Hake wijst Muller zijn vriend ook op schaduwzijden van een eventuele benoeming te Rotterdam. Het werk aan de *BNM* zou licht in het gedrang kunnen raken. Voor De Vreese weegt echter zwaarder dat er brood op de plank moet komen. Verscheidene mensen worden daarom door Muller benaderd, zoals dr. Jacob of Jaap van der Valk (1865-1925), de begaafde classicus en kenner van de vaderlandse litteratuur, rector van het Marnix-Gymnasium, lid van de Bibliotheekcommissie uit de Gemeenteraad en eveneens lid van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde. Waarschijnlijk heeft Muller van zijn Leidse collega prof. dr. Scato de Vries die ook bibliothecaris der Rijksuniversiteit was, te horen gekregen dat Van der Valk *de* man was. In elk geval heeft De Vries hem verteld dat Van der Valk degene is geweest die indertijd Vor der Hake zijn benoeming had bezorgd. Hij zou er toen zelfs in geslaagd zijn om iemand als dr. P.C. Molhuysen (in 1913 bibliothecaris van het Vredespaleis en daarvoor conservator der handschriften in de Leidse Universiteitsbibliotheek) te elimineren door hem duidelijk te maken dat hij voor de baan in Rotterdam een 'te voorname candidaat' zou zijn¹¹). Hoe dan ook, in zijn reactie op Mullers brief antwoordde Van der Valk o.a. het volgende: 'Hooggeachte Professor Muller, Ik ben nog altijd lid van de bibliotheek-commissie en heb goede nota genomen van uw schrijven. Professor de Vreese behoeft voor mij geen aanbeveling meer, alleen is de vraag of zijn leeftijd (dien ik niet weet) een beletsel zou kunnen zijn om stadsambtenaar te worden. De Rotterdammers zijn in die dingen nogal nuchter en praktisch.' Hij besluit niettemin met het advies aan De Vreese om zeker te solliciteren¹²).

Intussen hebben De Vreese en Vor der Hake elkaar ook ontmoet met als resultaat dat de laatste zijn reserves ten aanzien van de per-